



Tarih : 18.06.2013
Sayı: 13 / 215

T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI
Anlaşmalar Genel Müdürlüğü
ANKARA

Konu : Mühendislik ve Mimarlık Hizmetleri / Karşılıklı Tanıma Anlaşmaları
İlgi : 23 Mayıs 2013 tarih ve B.19.0.AGM.0.09.01.724.01.04 sayılı yazınız

İlgide kayıtlı yazınızda belirtilen mesleki hizmetlerde "Karşılıklı Tanıma Anlaşmaları (MRA)" ile ilgili 27 Şubat 2013 tarihinde yapılan toplantıya ilişkin Bakanlık tespitlerine yönelik (EK-1) Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği (TürkMMMB) görüşleri ile bahsi geçen yazı ekinde tarafımızca yanıtlanması talep edilen sorulara (EK-4) ilişkin yanıtlarımızı ekte bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla,

Demir İNÖZÜ
Yönetim Kurulu Başkanı

EKLER:

- EK 1; Karşılıklı tanıma konusunda TürkMMMB notları (3 sayfa)
- EK 4; Sorular TürkMMMB görüşleri (2 sayfa)

KARŞILIKLI TANIMA ANLAŞMALARINA İLİŞKİN
BİLGİLENDİRME VE İŞBİRLİĞİ TOPLANTISI
27 ŞUBAT 2013

Karşılıklı tanıma anlaşmaları kapsamında pilot sektörler olarak seçilen **mimarlık, mühendislik, doktorluk ve hemşirelik** mesleklerine ilişkin durum değerlendirmesi yapılabilmesi amacıyla 27 Şubat 2013 tarihinde Bakanlığımız koordinasyonunda bir bilgilendirme ve işbirliği toplantısı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantıya yönelik Bakanlığımız tespitleri aşağıda yer almaktadır:

- Türk Hemşireler Derneği tarafından belirtilen görüşler çerçevesinde; sağlık hizmetleri alanında yürütülecek bir MRA müzakeresine konuyla ilgili detaylı bilgi sahibi olunmaması sebebiyle olumlu bakılmadığı anlaşılmaktadır. Zira meslek birliği olarak öncelikli hedeflerinin hemşirelik mesleğinin yurt içi koşullarını iyileştirmek, gelişmiş ülkelerdeki hemşirelik eğitimine denk bir eğitim standardının sağlanması, çalışma koşullarının ve özlük haklarının iyileştirilmesi olduğunu ifade etmişlerdir. Öte yandan; belirtilen standartları sağlayan iyi yetişmiş ve bilinçli hemşirelerimizin de başka ülkelerde çalışmasına engel olunmaması gerektiğini de belirtmişlerdir.
- Türk Tabipleri Birliği yetkililerince de benzer görüşler savunulmuş, hâlihazırda ülkemizde doktorluk mesleğinin yeterince iyi düzenlenmediği, düzenleme ve denetleme hususunda Sağlık Bakanlığı'nın yetersiz kalmakla birlikte meslek birlikleriyle de iletişim ve işbirliğine açık olmadıkları, oysaki tüm gelişmiş ülkelerde mesleki hizmetlerin düzenlenmesi ve denetlenmesine ilişkin yetkilerin güçlü ve modern meslek birliklerine devredildiği belirtilmiştir. Diğer bir ifadeyle; ülkemizde doktorluk mesleğine ilişkin birçok kurumsal, yapısal ve uygulama sorunu olması sebebiyle yurt dışında çalışma ve/veya yabancı doktorların hizmet sunumunun öncelikli gündem maddeleri olmadığını dile getirmişlerdir.
- **Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği yetkilisi tarafından; yabancı mühendislerin zaten ülkemizde çok kolay hizmet sunabildikleri dolayısıyla olası bir MRA müzakeresinde ülkemizin ortaya koyabileceği bir kozu olmadığı; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız tarafından uygulamaya konulan ön izin mekanizmasıyla birlikte mühendis olup olmadığı bile kesin olmayan yabancıların ülkemize girer girmez hizmet sunmaya başladığı, bunun hiçbir yabancı ülkede tanınmayan ve rahatlıkla hizmet sunamayan ülkemiz mühendisleri açısından haksızlık olarak değerlendirdiklerini belirtmişlerdir.**
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkilisi tarafından gerek yabancı çalışma izni alan **mimar ve mühendislere** gerekse yabancı doktor olarak çalışma iznine yönelik başvurulara ilişkin bilgi verilmiştir. Bu kapsamda; Bakanlık olarak konuyla ilgili tüm taraflarla iletişim ve işbirliği sağlamaya çalıştıklarını ancak kararlar verilirken ve uygulamalar yapılırken makro bakış açısıyla bakmak gerektiği ve ülkemizin toplam faydasının göz önüne alındığı; bir yandan ülkemiz istihdam piyasasını ve mesleki nitelikleri korumaya çalıştıklarını, diğer taraftan **ülkemize milyonlarca dolarlık doğrudan yatırım yapacak, know-how ve teknoloji getirecek istihdam sağlayacak yatırımcıların yöneticilerine ve çalışanlarına yönelik olarak da kolaylaştırma yapmak** zorunda kaldıklarını belirtmiştir.

Açıklama [T1]: TürkMMMB: Mimarlık-mühendislik yerine mühendislik-mimarlık denilmeli. Toplantıların ve MRA bilgilerinin hemen hepsinde böyle bahsediliyor. Ayrıca TMMOB'nin de açılımı bu şekildedir.

Açıklama [T2]: TürkMMMB: Kesinlikle doğru bir görüş; katılıyoruz.

Açıklama [T3]: TürkMMMB: mühendis ve mimarlara

Açıklama [T4]: TürkMMMB: Bu ifade doğru değil. Yabancı şirketler know-how transferi yapmıyorlar. Bildiğiniz gibi bizim iş gücümüzü çok ucuza kullanıyorlar ve piyasa koşulları kötüleştiğinde geride hiç birşey bırakmadan çıkıp gidiyorlar.

T.C.

Ekonomi Bakanlığı

Anlaşmalar Genel Müdürlüğü

Hizmet Ticareti Anlaşmaları Dairesi

- Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği yetkilisi tarafından; Türk mimar ve mühendislerinin dünyanın birçok ülkesinde faaliyet gösterdikleri, daha çok desteğe ihtiyaç duyulduğu ve bu anlamda olası MRA müzakerelerine [...] olumlu yaklaşıtları belirtilmiştir.
- Akredite Hastaneler Derneği, Özel Hastaneler ve Sağlık Kuruluşları Derneği temsilcileri ile DEİK yetkilileri ise MRA çalışmalarına olumlu yaklaşıtlarını, Türk mesleki hizmet sunucularının dünya ülkelerinde hizmet sunabilecek yetkinliklere sahip olduklarını düşündüklerini ve süreçte her türlü desteği vermeye hazır olduklarını ifade etmişlerdir.
- Bakanlığımız yetkilileri tarafından; yurt içinde yaşanan sorunların bilincinde olduğu, mesleki hizmetlerde etik ilkeler, hizmet kalitesi ve tüketicinin korunması hususlarının öneminin tartışılmaz olduğu, öte yandan önerdiğimiz uluslararası çalışmaların ulusal düzenlemelerimizin yeniden yapılandırılması için gerekli adımların atılmasını hızlandırabileceği, zira Kanada, Japonya, İsviçre gibi gelişmiş ülkelerle müzakere edebilmek için sistem uyumlaştırılmasının gerekeceği, bu sürecin ülke içinde mesleki hizmetlerin daha iyi düzenlenmesi ve standartların yükseltilmesi açısından katalizör etkileri olabileceği ve diğer pozitif yan etkilerini de beraberinde getirebileceği belirtilmiştir.
- Bakanlığımız açıklamalarından sonra katılımcıların genel anlamda olumlu yaklaşıtları, konuya farklı açılardan bakılması ve daha detaylı çalışmaların yapılmasına duyulan ihtiyacı ortaya koymuştur.

Açıklama [T5]: TürkMMMB: "karşılıklılık ilkesi tam olarak uygulanabileceksi" ifadesi cümle içine eklenmelidir.

Mühendislik-Mimarlık Genel Konular (TürkMMMB)

- 1) Mühendislik-Mimarlık yerine Teknik Müşavirlik (TM) Hizmetleri denilmesi daha doğru olacaktır. Çünkü tartışılan konu meslekler değil, aslında çoğunlukla iş dallarıdır ve Teknik Müşavirlik de bir iştir.
- 2) TMMOB daha çok birey mühendis-mimarların yabancı ülkelerde istihdam edilmeleri vb. durumunu tartışırken, TürkMMMB tartışmalarda TM şirketlerini esas almalıdır. Asıl önemli olan da, bireylerden önce şirketlerin durumunun yabancı ülkelerde ne olacağıdır. TürkMMMB hizmet-iş koluyla ilgili bir STK'dır, halbuki TMMOB meslek kuruluşu olan bir *GONGO'dur.

*GONGO = Government Organized NGO
(DSTK denilebilir = devlet eliyle kurulmuş STK vs.)
- 3) Türkiye'de uygulanan TM mevzuatı, gelişmiş yabancı ülkelerle hiçbir benzerlik göstermemekte olup, Türkiye bu konuda onlarca yıl geridedir. Bu nedenle önce Türk mevzuatı değiştirilmeli ve iyileştirilmelidir. Örneğin ülkemizde Mesleki Sorumluluk Sigortası zorunlu değildir ve neredeyse hiç kullanılmamaktadır, halbuki yabancı ülkelerde (AB ülkeleri, ABD, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda vb.) bu sigorta olmadığı takdirde TM hizmetleri verilememektedir. İlgili tüm mevzuatımız ve uygulamalarımız önce hedef ülkelerle paralel duruma getirilmelidir. (Örneğin yabancı bir şirket banka teminatı mı verecektir? Verse bile ne kadar sorumlu olacaktır? Bu sistemde bizlerin bile yeteri kadar gerçek sorumluluğu yokken, yabancıların ülkemizde niteliksiz elemanlarla düşük kalitede hizmet vermelerini kim

T.C.
Ekonomi Bakanlığı
Anlaşmalar Genel Müdürlüğü
Hizmet Ticareti Anlaşmaları Dairesi

engelleyebilecektir?) Özet olarak; kapılarımızı ardına kadar açmadan önce, ilgili mevzuatımızın ve uygulamalarımızın çağdaş hale getirilmesi, ezilmememiz için tedbirler alınması gerekir.

- 4) Üniversitelerimizin hepsi uluslararası düzeyde iş yapabilecek bilgi ve beceri sahibi öğrenci yetiştirmemektedirler.(Hatta üniversitelerimizin çoğunluğunun yetiştirmekte oldukları mühendisler ve mimarlar, iç piyasa için de yetersizdirler.) Bu durum uzun vadede kötü şöhret nedeniyle Türkiye için zararlı olabilir.
- 5) Mühendis-mimarlarımız Türkiye'deki ihalelerde genellikle bedel teklifi bazında seçildiklerinden ve yeteri kadar gelir elde edememiş olduklarından, bu nedenle de kuruluşlarını yeterince geliştirememiş-büyütememiş olduklarından, kalifikasyon anlamında zayıfturlar ve ayrıca uluslararası boyutta teklif hazırlamayı bile yeterince bilmemektedirler. (Bedel teklifiyle veya sözde kalifikasyon + bedel teklifiyle seçilen mühendislik-mimarlık şirketleri kurumlarını geliştiremezler.) Karşılıklı anlaşmaları hemen yapılırsa, bu durum kısa ve orta vadede aleyhimize olacaktır.
- 6) Diğer taraftan, halen söz konusu karşılıklılık ilkesi geçerli olmadığından, bu anlaşmaların yapılması yabancı kuruluşların şu an ülkemizde yaşadıkları serbestliği ve başboşluğu engelleyebilecektse, MRA iyi bir gelişme olabilir ancak yapılacak anlaşmaların taslaklarının ilgili meslek ve iş kuruluşları tarafından çok ayrıntılı olarak incelenmesi, ancak ondan sonra imzalanmaları gerekir.
- 7) Her noktada gerçek karşılıklılık gözetilecek ve uygulamalar yakından takip edilecekse anlaşmalar yararlı olabilir, fakat bundan önceki benzer aksak uygulamalar düşünüldüğünde, Türk mühendis-mimarlarımızın ve TM şirketlerinin aleyhine olabilecek bir çalışmaya katılmadan önce çok iyi düşünmek, tüm kesimlerin görüşlerini almak, incelemelere yeteri kadar zaman ayırmak gerekir.

ÇALIŞMA SORULARI

1- Kanada, İsviçre, Norveç, Kore ve Japonya'da mimarlık ve mühendislik ve hizmetlerine ilişkin düzenlemeler ile ülkemiz düzenlemeleri arasındaki farklar nelerdir? Bahse konu ülkelerde hangi şartlar altında ve kimler mühendis ve mimar olabilmektedir?

2-Yukarıda belirtilen ülkelerde hangi kurumlar mimarlık ve mühendislik hizmetlerine ilişkin sorumluluklar üstlenmişlerdir? Ülkemizden farklı uygulamalar nelerdir?

3- Yurt dışında çalışan (geçici/uzun süreli) ve/veya yurt dışında yerleşiklere hizmet sunan Türk mühendis ve mimarlarının sayısını tespit etmek mümkün müdür?

4- Ülkemizde çalışan ve/veya ülkemiz yerleşiklerine hizmet sunan yabancı mimar ve mühendislerin sayısı ve hangi ülke vatandaşı olduklarına ilişkin bilgi var mıdır?

5- Ülkemizde İngilizce eğitim almış/ iyi derecede İngilizce bilen mimar ve mühendis sayısı nedir? **TürkMMMB: Sayı olarak bilemiyoruz; ancak ODTÜ, Boğaziçi, Gazi ve diğer İngilizce eğitime ağırlık veren Üniversitelerin bugüne kadar ne kadar mezun verdiği üniversitelerden öğrenilebilir. Burada önemli olan şey, teknik raporları yazabilecek, okuyup anlayacak, yabancı iş ortaklarıyla, İdarelerle ve uluslararası finans kuruluşlarıyla iletişim sağlayacak düzeyde İngilizce bilmek. Bu nitelikteki mimar ve mühendis sayısının yeterli olmadığını düşünüyoruz.**

6-Meslek standartlarımız nasıl belirlenmekte ve denetlenmektedir? Gelişmiş ülkelerdeki sistemlerle karşılaştırıldığında eksik olduğumuz noktalar nelerdir?

7-Gelişmiş ülkelerin mimar ve mühendisleriyle ülkemiz mimar ve mühendisleri karşılaştırıldığında rekabet avantajlarımız ve dezavantajlarımız nelerdir? **TürkMMMB: Teknik açıdan pek çok konuda mühendis ve mimarlarımız yeterliler, hatta daha ileri düzeyde teknik bilgiye sahipler. Ancak yabancı dil konusunda sıkıntılar var. Rapor yazmak, doğru şekilde iletişim sağlamak, bilgisayar olanaklarını en iyi şekilde kullanmak, bilgi teknolojileri, yönetsel beceriler, insan ilişkileri, yenilikçilik, araştırma-geliştirme konularında eksikliklerimiz bulunmaktadır.**

Bölge coğrafyasındaki deneyimimiz fazladır. Özellikle Orta Asya Cumhuriyetlerinde kültür, dil, ortama uyum sağlama konularında teknik elemanlarımızın büyük bir üstünlükleri bulunmaktadır. Teknik elemanlarımız Orta Doğu ve Kuzey Afrika coğrafyasına da kolayca uyum sağlayabiliyorlar.

8-Mühendislik ve mimarlık eğitimi kapsamında AB başta olmak üzere uyum sağlanan ve sağlanmayan alanlar nelerdir? **TürkMMMB: Türkiye'de teknik elemanların uzmanlaşması konusuna yeterli önem verilmiyor. Eğitim sistemi yeterince pratik eğitim yapılmasını sağlayamıyor. Bazı üniversitelerin mezunları çok yetersiz. Verilen eğitim, mezuniyet sonrasında karşılaşılabilecek ortama ve konulara uyum sağlanabilmesi açısından yetersiz kalıyor.**

9- Mimar ve mühendis odalarımızca üye olunan uluslararası örgütler hangileridir? **TürkMMMB: Odaların hangi kuruluşlara üye olduklarını bilmiyoruz. TürkMMMB, Müşavir Mühendisler Uluslararası Federasyonu - FIDIC ve Avrupa Müşavir Mühendislik Birlikleri Federasyonu -EFCA'ya üyedir.**

10- Ülkemizde verilen mimarlık ve mühendislik eğitimi uluslararası kabul görmekte midir?

TürkMMMB: Evet, genellikle kabul görmektedir.

11-“Washington Accord”a ilişkin ülkemiz mimar ve mühendis odalarının tecrübeleri nelerdir?

12- Ülkemizde mimarlık ve mühendislik mesleği özelinde etik ilkeler, sağlık, güvenlik, çevre ve refaha ilişkin özel düzenlemeler ile diğer meslek kuralları (code of practice) nelerdir?

TürkMMMB:

Sağlık, güvenlik, çevre, kalite yönündeki düzenlemeler:

ISO Kalite Yönetim Belgesi

14001 Çevre Yönetim Sistemi

OHSAS 18001 İş Sağlığı ve İşçi Güvenliği Yönetim Sistemi

Meslek Kuralları:

FIDIC Etik Kurallarına uygun davranış(Dürüstlük, Tarafsızlık, Bağımsızlık, Rüşvet ve İş Ahlakına Uymayan Davranışlarla Mücadele, Yetkinlik, Adil Davranış, Sürdürülebilirlik Kurallarına Uygun Hareket)

13-Karşılıklı Tanıma Anlaşmaları müzakerelerine yönelik mimar ve mühendis odalarımızın yaklaşımları nasıldır? Konuyla ilgili tüm üyelere yönelik bir anket düzenlenmesi mümkün müdür?

TürkMMMB: Yabancı mühendisler ülkemizde hiç bir kurala bağlı olmadan hizmet vermekte, Türkiye’de mühendislerimizle haksız rekabete girmektedirler.

Yabancı mühendislerle ülkemizde çalışma hakkı tanınması mühendis ve mimarlarımızın iş alanını daraltarak, zaten yeterli ilgi görmeyen teknik eğitime duyulan ilginin azalmasına yol açacaktır. Mimar ve mühendis odalarımızın böyle bir anket düzenlemesi çok yararlı olacaktır.